

Скуратівський Є.І.

*студент 1-го курсу магістратури факультету прокуратури та слідства
(кримінальної юстиції) Національного університету
«Одеська юридична академія»*

ПРАКТИКА ЄСПЛ У АСПЕКТІ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Напевно ні для кого вже не є здивуванням, що практика Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) стала невід’ємною частиною робочого процесу майже будь-якого юриста. Але нажаль робота більшості органів, що покликані на забезпечення правопорядку і захисту прав людини постійно зазнає проблем, через що, до ЄСПЛ надходить велика кількість скарг на порушення прав і свобод людини, і адвокатська діяльність не є виключенням.

Проблематика, яку я хочу розкрити в цій статті, є саме привернення уваги адвокатської спільноти до рішень ЄСПЛ, які стосуються адвокатської діяльності, і знання яких якраз можуть допомогти адвокату під час представництва клієнта у суді, у повсякденній роботі та житті або навпаки, завадити.

Розпочати треба з класичних прецедентів, які визначають основні права адвоката під час здійснення ним його діяльності:

1. Право адвоката на повагу до приватного життя та житла. Нажаль, група справ щодо порушень цієї статті є однією із найбільших з якими українці звертаються до ЄСПЛ. Згідно з практикою ЄСПЛ захист житла, забезпечений ст. 8 Конвенції, поширюється і на офіси адвокатів. Таким чином, проведення обшуку в помешканні адвоката (квартирі, офісі) визнається порушенням його професійних прав. Таку позицію суд виклав у рішенні «Німіць проти Німеччини» (Niemietz v. Germany) [1].

2. Право адвоката на повагу до таємниці кореспонденції. Це право впливає із права конфіденційного спілкування з клієнтом. Хоч воно і не закріплено окремою статтею по відношенню до адвоката, але впливає із низки статей конвенції та рішень ЄСПЛ, як наприклад, «Кемпбелл проти Сполученого Королівства» (Campbell and Fell v. United Kingdom) [2] де суд зазначив, що «відносини адвокат–клієнт у своїй основі є привілейованими відносинами», і «в цьому контексті кореспонденція, хоч би яким було її призначення, має приватний і конфіденційний характер».

Другим блоком рішень, які важливо розглянути є права клієнтів, які пов’язані із діяльністю адвоката:

1. Доступ до адвоката під час поліцейського допиту. Значна кількість справ присвячених тому, що під час допиту осіб органами національної поліції до цього процесу не допускались адвокати. Відповідно це буде тягнути за собою порушення ст.6 п.3(с) Європейської конвенції. Але з цього правила є виключення, якщо буде пройдено так званий «Двоетапний тест»:

Суд має оцінити, 1) чи були «вагомі причини», (“compelling reasons”) щоб обмежити право на доступ до адвоката і, 2) вплив цього обмеження на справедливість судового розгляду [3], в даному випадку, встановлюється відсутність порушення права визначеного вище.

2. **Обов'язкове юридичне представництво.** Суд у рішенні «Бенхам проти Сполученого Королівства» повторює, що особливо коли йдеться про позбавлення волі, інтереси правосуддя в принципі вимагають юридичного представництва [4]. Адвокати мають пам'ятати, що в окремих категоріях справ, їх участь є обов'язковою, і це право є абсолютним і не може обмежуватись не дивлячись на будь-які обставини.

В цьому блоці можна привести ще багато прикладів, оскільки порушень ст. ст. 3, 5, 6 Конвенції дуже багато, але важливо, щоб адвокати в своїй діяльності навчилися самостійно віднаходити практику, в залежності від специфіки діяльності їх захисту.

Останній блок, який я хочу розглянути, це обмеження які покладає ЄСПЛ на адвокатів в аспекті їх участі у судовому розгляді та захисті:

1. **Пасивність адвоката.** Це особлива категорія справ, яку адвокати мають не допускати у своїй діяльності. Вона пов'язана із так званою «паперовою участю» адвоката, коли він фактично не виконує свої обов'язки. Так у рішенні по справі «М.С. проти Хорватії» (M.S. v. Croatia) суд встановив, що призначення адвоката як таке, без активних дій цього адвоката для надання реальної правової допомоги у розгляді, не задовольняє вимогу необхідної «правової допомоги» відповідно до статті 5 § 1 (е). [5]

2. **Забезпечення меж вираження поглядів.** Значна кількість адвокатів не соромляться виражати «власні погляди» з приводу діяльності суддів, які на думку багатьох людей не є прийнятними, та є такими, що мають ознаки образи, що можна побачити в останній час. ЄСПЛ з приводу даних ситуацій зазначав, що хоча сторони, безумовно, мають право коментувати здійснення правосуддя з метою захисту своїх прав, їх критика не повинна перевищувати певних меж. Зокрема, слід чітко розрізняти критику та образи. Якщо єдиний намір будь-якої форми вираження поглядів полягає в тому, щоб образити суд або членів цього суду, відповідна санкція (йшлося про позбавлення юриста права на адвокатську діяльність), в принципі, не означала б порушення статті 10 Конвенції [6]

Отже, як ми бачимо практика ЄСПЛ пронизала діяльність адвокатів майже повністю і тому є важливою її складовою. Все більше і більше адвокатів починають застосовувати її в своїй діяльності, але цей процент ще далекий від ідеалу. Тому дуже важливим є поширення у адвокатській спільноті ідей вивчення і застосування практики ЄСПЛ. Цей процес потрібно підтримувати та вдосконалювати шляхом видання збірників перекладів, проведення конференцій присвячених рішенням, а також приділяти цьому увагу під час підвищення адвокатами кваліфікації.

Список використаної літератури:

1. Niemietz v. Germany, № 13710\88, 16.12.1992 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://cutt.ly/IgTFyWl>
2. Campbell and Fell v. United Kingdom № 80\28.06.1984 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://cutt.ly/XgTFi9Y>
3. SALDUZ v. TURKEY, № 36391/02, 27.11.2008 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://cutt.ly/GgTDOWI>
4. Benham v United Kingdom, № 19380/92, 29.11.1994 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://cutt.ly/IgTDZDO>
5. M.S. v. Croatia, № 36337/10, 25.07.2013 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://cutt.ly/GgTff3Q>
6. BAGIROV v. AZERBAIJAN, № 81024/12 та 28198/15, 25.06.2020 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://cutt.ly/YgTFmEm>

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», доцент **Ковальчук Інна Сергіївна**

Сокрюкіна М.В.

студентка 2-го курсу факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»

ДО ПИТАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ ДЛЯ НАБУТТЯ ПРАВА НА ЗАНЯТТЯ АДВОКАТСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

У сучасному світі необхідність існування інституту адвокатури обумовлено конституційним правом громадян на захист своїх прав та інтересів, адже за статтею 55 Конституції України, кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань [1]. Проте для отримання свідоцтва адвоката необхідні певні умови, найголовнішою з яких є складання кваліфікаційного іспиту.

Кваліфікаційний іспит полягає у перевірці знань особи, яка виявила бажання займатися адвокатською діяльністю, в галузі права, історії адвокатури, адвокатської етики та виявленні рівня її практичних навичок і умінь застосування норм права [2].

17 грудня 2013 року Рада адвокатів України затвердила нову редакцію Порядку допуску до складання кваліфікаційного іспиту, порядок складання кваліфікаційного іспиту та методики оцінювання результатів складання